

Pastabos apie keturis Stratfordo spektaklius

ALFONSAS NAKAS

Dvidešimt ketvirtasis Stratfordo (Ontario) festivalis prasidėjo birželio pradžioje ir baigsis spalio gale. Šekspyras, kaip dera Stratfordui, groja pirmuoju smuiku — iš dešimties veikalų, repertuare šešios jo dramos.

Pirmąjį kartą šią vasarą Stratfordą aplankiau liepos 24 ir 25 dienomis. Išgyvenau trijų Shakespeare'o veikalų spektaklius. Apie juos iš eilės čia pateikiu po keletą išpūdžių.

Venecijos pirklys

Ak, žydas Shylock... Hume Cronyn jį suvaidino neapsakomai puikiai. Kaip jis derėjosi dėl skolintojo gyvo kūno mėsos svaro, kaip jis troško tą svarą "arti širdies" iš skolininko atsiimti, kaip išgyveno, praradęs dukterį, pralošęs bylą, netekęs turtų! Žydas, žydo, žyde! Buvo scenų, kad publika juokėsi, kur nereikėjo juoktis. (Ar ne načių Berlynui Šekspyras prieš keturis šimtų metų šį veikalą kūrė?) Kai jis, visų sumiėkintas, sverdėjo iš scenos, išvyravo mirtina tyla. Kai jis iš akių dingo, sprogo plojimų kruša. Kai jis išėjo paskutiniam pasirodymui po spektaklio, publika ilgai plojo sustojusi. Visa publika šitaip — tik jam vieninteliui. Sekančią dieną kai kurie atsisėdė prieš Hamletą — Richardą Monette, bet ne visi.

Jeigu Hume Cronyn buvo nepamainomas tragiškos veikalo pusės išryškintojas, tai komedija vaidino bent keli puikūs aktoriai. Visų pirma — Portia, Jackie Burroughs ne tik mokėjo koketuoti su jos rankos stiekiančiais kilmingais vyrais, bet ir labai impresyviai nuteisė žydą Shylocką. Aragono princą vaidmenį Frank Maraden irgi pasireiškė kaip geras komikas. Bet publika iki ašarų juokino Bernard Hopkins, Launceloto, Gobbo vaidmenį, ir Merwyn Blake, Senjo (tėvo) Gobbo rolėje, ypač pirmasis.

Kiti dideli išpūdį palikę aktoriai: Denise Fergusson, vaidinusi Nerisą, Domini Blythe — Jessicą, iš dalies Dorian (Joe) Clark, neįrašęs, atlikęs Morocco princą rolę ir Max Helpman, trumpametubalo vaidmenį. Nei Nick Mancuso (Bassanio), nei Lewis Gordon (Antonio) nepasizymėjo tiek, kad čia, po penkių dienų rašydamas, jų veidus tebematysčiau.

Kaip keistai buvo aprengti aktoriai vyrai, matysite nuotraukoje. Kairėje sėdi du 19-to šimtmečio eilute, batais, getrais Antonio.

Trumpa išvada: jeigu visa kita ir nebūtų aukščiau vidutiniškus, vien dėl Shylocko — Hume Cronyn verta į spektaklį veržtis. Jis ilgai liks atmintį.

Antonijus ir Kleopatra

Detalės ilgai galvoj palieka, ypač jei tos detalės yra moterys. Pasitikrinęs rašytą Festivalio istoriją, suradau, kad paskutinį kartą šis veikalas Festivalio teatro scenoje matytas šešiasdešimt septintaisiais, tad prieš devynius metus. Tuomet Kleopatra bei jos rūmų damos Charmian ir Iras scenoje švaistėsi taip aprenktos, kad atrodo, jog krūtys išsiverš ir regėsime topleš žaidimą. Šio sezono Kleopatra (Maggie Smith, Charmian (Jan Kudelka) ir Iras (grynakraujė negrė Patricia Idlette) buvo aprenktos taip, kad tik jų veidus terėgėjome ir tik labai retais atvejais paskutinį kojų sprindį. Spėju, kad ne vien dailininkės Daphne Dare

čia nuopelnas, o veikiau režisieriaus Robino Phillipso. Apilamai, kiek pirmu nuvažiavimu mačiau — trijų veikalų spektakliuose — nebuvo nė vienos pusnuogės moters. Ir spėliu: ar tai keletu veikalų režisieriaus, antramečio Stratfordo festivalio meno direktoriaus Robino Phillipso nauja kryptis? Pernai jis tokiu kuklumu nepasizymėjo. Pernai buvo pusnuogiai visi, vyrai ir moterys. Bet grįžkime prie reikalo.

Be jokios abejonės, spektaklio žvaigždė buvo Maggie Smith — Kleopatra. Režisierius sugebėjo parodyti ją isteriška egoiste, laukiniškai pavydžia, savo Aš stantia aukščiau visų reikalų. Pirštu prikišamai parodė: štai kokios asmenybės anuomet valdė imperijas (Aš negalėjau vėl ir vėl negalvoti apie šiuo dienu "imperatorius" a la Aminas).

Iš triumvirato vyrų, kaip ir reikėjo laukti, Markas Antonijus, čia trumpai vadinamas Antony, daugiausia triukšmo scenoje kėlė. Jį vaidino Keith Baxter, Šekspyro veikalų teatruose ir kelių filmų aktorius, i Ontario Stratfordą tik šimet atėjęs. Kol kas jis čia i pačias padanges neiškilo. Man didesnį išpūdį padarė Alan Scarle, Oktavijaus Cezario vaidmenyje. Max Helpman trumpiausioje Lepido rolėje irgi stipriai pasireiškė. Iš vyrų dar labai ryškūs buvo Lewis Gordon, turėjęs labai ilgą ir svarbią Domitiaus Enobardo rolę ir Frank Maraden, puikiai užsiangazavęs kilnuose pasirodymuose žinio (Soothsayer) rolėje. O iš moterų — Domini Blythe, Oktavijos rolėje. Rami, meili, kukli — tikra priešingybė Kleopatrai.

Man "Antonijus ir Kleopatra" labai didelio išpūdžio nepadarė.

Hamletas

Iš 37 Šekspyro veikalų Stratfordo festivalyje gal tik vienas ar du nebuvo — nė karto vaidinti. Hamletas čia tretį kartą. Buvau matęs tik antrąjį 1969 metais, režisuotą Johno Hirscho. Tuomet Hamletą vaidino Kenneth Welsh, ir kai kurias scenas vis dar atsimenu. Šiame Hamleto vaidmenyje trys poros: du režisieriai — Robin Phillips ir William Hutt; du patys Hamletai — Richard Monette ir Nicholas Pennell; ir dvi Gertrūdos — spektakliuose su Monette-Patricia Bentley-Fisher, o su Pennell-Pat Galloway.

Mačiau spektaklį su Monette ir Bentley-Fisher. Čia Hamletas buvo staigus, nepažaboto temperamento, daugiausia grubus ir dažnai brutalus, ypač su abiem moterim. Kai stumdė savo motiną Gertrūdą, tėvo nužudymo sąmok-

Šekspyro "Venecijos pirklys" Stratfordo (Kanadoje) festivalio scenoje šią vasarą. Iš kairės į dešinę: Lewis Gordon — Antonio, Robert Benson — Solanio, Rod Beattie — Salerio, Jackie Burroughs — Portia ir Hume Cronyn — Shylock.

Šekspyro "Audra" šiuo metų Stratfordo (Kanadoje) festivalio scenoje. Iš kairės — dešinę: Richard Whelan — Stephano, Richard Monette — Caliban ir Nicholas Pennell — Ariel. Nuotr. Roberto C. Ragsdale'o

lininkę ir dėdės sugulove, tai lengviau buvo suprantama. Bet kai taip elgėsi su Ofelija, tai jau matei aiškų pamišėlį. Čia nesakau, kad jis nebuvo įdomus. Dar ir kaip! Tik toks laukinis Hamletas man ir gal daugeliui kitų žiūrovų buvo tikra staigmena. Nepaprastai norėčiau pamatyti spektaklį su Pennell. Tikriausiai iš jo režisieriai bus padarę ramų ir filosofuojantį Hamletą, kokį mačiau prieš aštuonerius metus. O gal ten lauktų dar kitokia staigmena?

Michael Liscinsky — tai Claudius. Spektaklio pradžioje jis darė gera išpūdį, bet iki galo apsidobd. Nežinau, jis pavargo, ar žiūrovas?.. Erico Donkino sukurtas Polonius vertas aukso medalio. Jis liks ilgai nepamirštamas. Didelį išpūdį paliko ir kapu duobkasy (First Gravedigger) Richard Whelan. Reikėtų dar kalbėti apie kelis, bet mano rašinys labai nusitęsė.

Pabaigai pasiilkau Ofeliją, kurią puikiai vaidino Marti Ma-

raden. Tik... prisiminkite Ofelija netoli tragedijos galo, pamišusia. Mūsų ir kitų tautų poetai jai eilę rašo. Režisieriai i sceną ją paleidžia baltuose ar žyduose rūbelyuose, gėlėmis apsikaisiusia, o ji pasistengia savo pamišusius žodžius lygiai švelniai išsakyti, kaip ir pamišusias daineles švelniai išdainuoti. Jeigu jau kur pakelia balsą, tai jis tragiškai graudus. O ką šios vasaros spektaklių režisieriai iš jos padarė? Kol sveitka, tai kaip visur (atidžiai patirškite i nuotrauką). Bet pami-

Audra

Sekmadienis, rugpjūčio penkioliktąjį. Kai vaidinamas Šekspyras, nereikia uždangos nė Avon teatre. Tuščia, atvira scena, tik su aukšta, balta bure kiek i dešinę nuo centro, regime i vietas eidami, vaidinimo pradžios laukdami.

Salė ir scena užtemsta. Scenoje kyla pasiutusiai imponantiška audra! Žaibai, perkūno trenksmai, vandens šniokštimas, mirties baimės pagautų dejavimai, arogantiški jūrininkų šauksmai,

Richard Monette — Hamletas ir Marti Maraden — Ofelija šios vasaros Stratfordo festivalyje. Nuotr. Roberto C. Ragsdale'o

jų paniekos žodžiai Milano ir Neapolio didikams. Visko su kauptu, ką išvaldavome, THE TEM-ZEST pirmojo veiksmo pradžią skaitydami. Būrę matėme jau prieš vaidinimą. Audros pradžioje išvydom ir laivą. Tai aplink būrę elipse suformavę statistai ir stora kanapinė virvė. Būrę tvieskė žaibai, o rankų ir virvės sukurtas denis virėjo makabriškam mirties šoky. Taip keletą ilgu minučių, iki teksto išsisėmė. Tuomet, po koncentruotų žaibų ir griausmų, būrė plyšo ir krito. Mirtina tyla apgobė visą teatrą. Šitaip režisieriai Robin Phillips bei William Hutt, dailininkas John Ferguson, šviesų diriguotojas Gil Wechsler ir muzikas Berthold Carriere inscenizavo poetiš-

iausio Šekspyro veikalo pradžią. Užterdyta scena vėl nušvin-ta. Veiksmas perkeliamas i kelias bevardes Bermudų salos vietas. Vienur Prospero (William Hutt) jo pavergta, stebuklus daranti geroji dvasia Ariel (Nicholas Pennell), "deformuota pabaisa" Caliban (Richard Monette), dvylika metų kitų žmonių, be tėvo Prospero ir Calibano, nemačiusi mergelė Miranda (Marti Maraden) ir pirmas po audros pas juos atsirasdes karališkas jaunikaitis Ferdinand (Jack Wetherall). Kitame salos gale kaidžioja iš tarp uolų įstrigusio laivo pasprukę keli didikai. O kažkur vidury tarp vienu ir kitų — nedoras gir-

(Nukelta i 4 psl.)

Tel. PR 8-3329
DR. ANNA BALIJUNAS
AKTŲ, AUSŲ, NOSIES IR GERKLES LIGOS
2858 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. G. BALUKAS
Akuterija ir moterų ligos
Ginekologinė Chirurgija
6449 So. Palms Road (Crawford Medical Building). Tel. LU 5-6446
Pirmas likonius pagal susitarimą tel. neatšilępia, skambinti 374-8004

DR. VL. BLAZYS
PLAUCIŲ IR VIDAUS LIGOS
Marquette Medical Center
6132 So. Kedzie Avenue
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 10-12 val. popiet.
Šeštad. nuo 9-12 val. popiet.
Pagal susitarimą
Ofiso telefonas: WA 5-2470
Rezid. tel. WA 6600 5-3014

Tel. Ofiso HE 4-5848, rez. 388-2233
DR. PETER T. BRAZIS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
2434 West 71st Street

Val. pirm. ketv. 1 iki 6 v. popiet.
Antrad., penktad. 1-5, treč. ir šeštad. tik susitarimą
DR. Ant. Rudoko kabineta perėmė
DR. EDMUND E. CIARA
OPTOMETRISTAS
2709 West 51st Street
Tel. — GE 6-2400

Val: pagal susitarimą; pirmad. ir ketv. 10-12 val. popiet. ir penkt. 10-4 v. p.p. Trečiadieniais uždaryta.
Ofs. tel. 735-4777; Rez. 246-2839

DR. E. DECKYS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
Specialybė — Nervų ir Emocijų ligos
CRAWFORD MEDICAL BUILDING
6449 So. Palms Road
Valandos pagal susitarimą
Rezid. tel. — GI 8-9873

DR. W. M. EISIN-EISINAS
AKUSERIJA IR MOTERŲ LIGOS
GINEKOLOGINĖ CHIRURGIJA
6132 So. Kedzie Ave. WA 5-2670
Valandos pagal susitarimą. Tel. neatšilępia, skambinti: 374-8004.
Tel. — BE 4-3688

DR. A. B. GLEVECKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė Akių Ligos
3007 West 103rd Street
Valanda pagal susitarimą
Ofiso tel. — PR 8-2320

DR. JANINA JAKŠEVIČIUS
JOKIA
VAIKŲ LIGOS
2056 West 63rd Street
Pirmad., antrad., ketvirtad. ir penkt. nuo 12 iki 3 val. ir nuo 8 iki 3 val. vak. Šeštad. nuo 1 iki 3 val.
Ofs. PO 7-6000 Rez. GA 2-7278

DR. A. JENKINS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
3844 West 63rd Street
Valandos pagal susitarimą

DR. K. A. JUCAS
DERMATOLOGIA — CHIRURGIJA
1002 No. Western Avenue
5214 No. Western Avenue
Tel. atsakomas 12 valandų
438-4441 — 561-4606

Įtalpos ir buto tel. 632-1881
DR. FERD. VYT. KAUNAS
BENDROJI MEDICINA
1407 S. 49th Court, Cicero
Kasdien 10-12 ir 4-7
Šeštadienis 10-12 ir 4-7

Tel. ofiso ir buto: OL 6616 2-4158
DR. P. KISIELIUS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
1443 So. 50th Ave., Cicero
Kasdien 1-3 val. ir 6-8 val. vak. Išskyrus trečiadienius
Šeštadieniais 12 iki 4 val. popiet.

Tel. Ofiso HE 4-1811
DR. WALTER J. KIRSTUK
(Lietuvis gydytojas)
3925 West 50th Street
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. nuo 10-12 val. popiet. ir 6-8 val. vak. Šeštad. pagal susitarimą. O trečiadieniais uždaryta

DR. IRENA KURAS
GYDYTOJA IR CHIRURGAS
KIDIKŲ IR VAIKŲ LIGOS SPECIALISTE
MEDICAL BUILDING
1156 South Western Avenue
Valandos: Kasdien nuo 10 val. ryt. iki 1 val. popiet.
Ofiso tel. RE 7-1168; rezid. 239-2919

Ofiso HE 4-1818; Rezid. PR 8-8901
DR. J. MESKAUSKAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
Specialybė vidaus ligos
2454 West 71st Street
(71-os ir Campbell Ave. Kampas)
Val: pirmad., antrad., ketvirtad. ir penktad. 1 iki 7 v. p. p. Tik susitarimą

OPTICAL STUDIO
VIOLETA KARONAITĖ
7051 So. Washburna, tel. 778-6700
Pritaikomi aktiniai pagal gydytojo receptus
Didelis akinių, stiklų pasirinkimas
Val. pirm. antr. penkt. 10-5-30
Ketv. 1-8 v. vak. Šešt. 10-4 v. p.p. Trečiadieniais uždaryta.

Tel. — 282-4488
DR. ROMAS PETKUS
AKIŲ LIGOS — CHIRURGIJA
Ofisai:
111 NO. WARREN AVE.
4206 NO. CENTRAL AVE.
Valandos pagal susitarimą

DR. FRANK PLECKAS
OPTOMETRISTAS
(Kalba lietuviškai)
2618 W. 71st St. — Tel. 727-0110
Tikrinis akis. Pritaikomi aktiniai ir "Contact lenses"
Val. pagal susitarimą. Uždaryta treč.

DR. LEONAS SEIBUTIS
INKSTŲ, POSLĖS IR PROSTATO CHIRURGIJA
2856 W. 63rd Street
Val. antrad. nuo 1-4 popiet. ir ketv. nuo 5-7 vakare
Ofiso tel. 776-2830, rez. 448-3547

DR. J. J. SIMONAITIS
GYDYTOJAS
Adresas 4253 W. 63rd Street
Ofiso telefonas: RE 5-4218.
Rezidencijos telefonas: GR 6-0611
Val: pirm., antrad., ketv. ir penktad. 9-12 val. popiet.

Ofiso tel. HE 4-2123, namų GI 8-6199
DR. V. TUMASONIS
CHIRURGAS
2454 West 71st Street
Val. pirm., antrad., ketv. ir penktad. 9-12 ir 6-7 — iš anksto susitarus

Tel. ofiso PR 6-6446
DR. F. G. WINSKUNAS
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
8107 West 71st Street
Valandos 1-6 val. popiet.
Treč. ir šeštad. pagal susitarimą

Ofiso tel. 596-3166; namų 636-4396
DR. PETRAS ŽLIŪBA
GYDYTOJAS IR CHIRURGAS
6234 S. Narragansett Ave.
Val. pirm., antr. ketv. ir penkt. 7-12 valandomis pagal susitarimą

Tel. — 337-1285
DR. ŽIBUTE ZAPARACKAS
AKIŲ LIGOS IR CHIRURGIJA
Kambarys 409
Valandos pagal susitarimą

Perskaite "Draugą", duokite jį kitiems.

Istorikas įspėja

Aleksandro Nekričo atvejis.

Praėjo jau vieneri metai, kai pasirašytas Helsinkio susitarimas, kuris turėjo palengvinti „laisvą žmonių ir idėjų judėjimą“ tarp Rytų ir Vakarų. Vienas žmogus gali paliudyti, kad iš to nieko neišėjo. Tai — Aleksandras Nekričas, vienas gambiausių savo kartos istorikų, neseniai apleidęs Sov. Sąjungą ir apsigyvenęs Vakaruose. Taip rašo prancūzų publicistas Michel Gordey straipsnyje apie istoriką Nekričą.

Užtai, kad pastarasis norėjo parašyti istoriją tokią, kokia ji iš tikrųjų buvo, bet ne tokią, kaip ją per dvidešimt metų rašė oficialieji Kremliaus istoriografai, Nekričas buvo pašalintas iš partijos. Dešimtį metų jam buvo kludoma skelbti savo darbus ar tyrinėjimo tikslais išvykti į užsienį. Kai visa tai jam įgriso, jis apsisprendė aplieisti kraštą. Jo pavyzdys, anot Michel Gordey, rodo, kad Kremlius ir šiandien bijo tiesos, nes ji sudaranti pavojų visai sistemai.

A. Nekričas kaip istorikas pagarsėjo 1965 m. savo knyga „1941 birželio 22-jį“, kurioje iškelė Stalino klaidas karo išvakarėse. Stalinas nenorėjęs tikėti nacių užpuolimu. Jo praveisti „valymai“ susilpnino Raudonosios armijos vadovybę ir pasiruošimą karui. Užtai pirmosiomis karo savaitėmis Sov. Sąjunga patyrusi milžiniškų nuostolių ir pralaimėjimų. Nekričo knyga palankiai vertino istoriką, tačiau ji pasirodė kaip tik tuo metu, kai Chruščiovas buvo pašalintas iš valdžios ir Stalino šalininkai vėl pradėjo kelti galvas. Taip

1966 m. pradžioje Maskvos Marksizmo-leninizmo institute įvyko slaptas posėdis, dalyvaujant partijos ideologams, istorikams ir kariuomenės atstovams. Buvo svarstomas Nekričo knygos antrosios laidos klausimas. Dauguma posėdžio dalyvių palaikė autorių. Rašytojas Sniegovas tada tiesiog pareiškė: „Stalinas turėjo būti sušaudytas. Jis išdavė ir pardavė Ispanijos respubliką, Lankiją ir visų kraštų komunistus“. Kai pirmininkaujantis posėdžiui ji išpėjo laikytis tvarkos ir, priekaištaudamas jam, kad palaikys Sov. Sąjungos priešų nuomonę, jo paklausė: „Kokiai stovyklai jūs priklausote?“, Sniegovas, buvęs tremtinys Stalino laikais, atsėvė: „Kolymos stovyklai“.

Daugelio remiamas, istorikas Nekričas nesutiko pakeisti savo knygos turinio, kaip reikalavo staliniečiai. Tada prasidėjo represijos. Ji pašalino iš partijos. Antroji knygos laida nepasirodė. 1967 m. iš bibliotekų buvo išimta ir pirmoji A. Nekričo knygos laida, jos egzemplioriai konfiskuoti ir sudeginti.

Nekričas tvirtina, kad ir šiandieniniai Kremliaus vadovai, kaip anksčiau Stalinas, negauna tikrų žinių apie padėtį krašte ir pasaulyje. Jiems pateikiami pranešimai nudažomi vadovams patinkama partinės ideologijos spalva. Antai, 1968 m. Sov. Sąjungos ambasadorius Prahoje Cernomenka, o ypač jo patarėjas Udalcovas, sistemingai dezinformavo Kremlių apie tai, kas vyko Čekoslovakijoje. Pasirėmę tokiais klaidingais pranešimais,

VYTAUTAS KASIULIS Galantiškas medžiotojas
Dailininko darbų paroda šiuo metu vyksta M. K. Ciurlonio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje.

Brežnevas ir politbiuras nutarė okupuoti Čekoslovakiją. A. Nekričas šiuo metu rašo veikalą, kuriame gvildena klausimą, kaip daromi Sov. Sąjungos vadovų sprendimai. Tai esąs labai svarbus klausimas, liečiantis pasaulio taikos ateitį. Istoriko uždavinys yra surasti tiesą ir ją pasakyti, tačiau Maskva pripažįsta tik vieną partijos tiesą. Arvydas Pelšis, dabartinio Kremliaus politbiuro seniausias narys, būdamas kontrolės komisijos pirmininku, Nekričiui tiesmukai išdrožė: „Negali būti dviejų tiesų: partijos ir jūsu“.

Svarstydamas pasikeitimų galimybes Maskvoje, istorikas Nekričas teigia, kad dabartiniai vadovai esą pasenę ir pavargę, o jaunesniesiems jų įpėdiniais teksią kurį laiką užsiimti valdžios pasidalinimo reikalais. Todėl, jo nuomone, artimoje ateityje iš Kremliaus netenka laukti kokios nors, karinės avantiūros. Tačiau Nekričas įspėja, kad Sov. Sąjungos vadovai stebi Vakarų silpnębes ir pasiruošę jomis pasinaudoti, jeigu tai pasirodytų jiems nepavojinga.

Dr. J. Labutis

Ona Mikailaitė

Kalnėliuose,
Pavakariais besiblaškėdamos
Tarp pakeleivių
Vingiuose
Nesibaigiančių kelių.

Prigulūdas prie šurkštaus
Ir judo tavo kūno,
Girdžiu, kaip plaka
Amžių amžius praugusi
Tava širdis,
Į žemę berdama atodūsius —
Derlingą maldą.

Ąžuole šventas!
Baltos širdies tydėjimu
Tavin neriauos.

Gabija, ugnelė,
Sukopta miegok,
Užžiebta žibek.

Iš pelno šoka
Gyva vėl, nauja —
Ugnelė rausva,
Alkana.
Būk gera,
Gerai būsim ir Tau,
Šiltoje ramybėj
Draugėn susiglaudę,
Nors užaus vėjelias,
Nors užaus.

Pakvipo dūmai
Seniai užgesusių
Senolių aukurų;
Pavėjų šnara
Vėlės paklydėlis,
Amų laikų dausų
Nebeatrasdamos

žemynėle, motinėle,
Imk grūdėlių, —
Mums rugelį
Dovanok, dovanok.

žemynėle, žiedkelele,
Glausk sėklele, —
Našių obelėle
Išlapok, išlapok.

Vai žeme, žemyna!
Ką duodi, dovanoji,
Ką imi, atimi...
Kur man sodinti sausų šakelę?
Kur vėl atrasti tėvą, motulę?

Ant kalno, ant aukštojo
Stovi žalia liepelė.

Tos liepelės viršūnėlėj —
Bitučių gaudžiančių.

Tos bitelės, tos gaudžiančios
Korelius rašo.

Ir atrodo man,
Taip bestovint,
Taip besiklausant,
Jog medaus upeliu
širdis iš manęs teka
Ir nuteka
Į ten, kur gaudžia,
Į ten, kur liepa linguoja,
Į ten, kur padangė žydrioji
Plaukia vis
Ir plaukia.

Geltonieji jazminai

KAZIMIERAS BARĖNAS

Kipras Čepurna mėgsta didelius miestus, kuriuose galima vienatvės troškimą patenkinti ir atsikratyti jos. Dėl to patinka jam ir Londonas. Atvežtas į Britaniją darbams, krašto šiaurinėje dalyje jis trejetą metų suko siūlus tekstilės fabrike, o tą prievolę atlikęs, patraukė į sostinę. Darbas metalo fabrike čia sunkus, bet ir kitur jis ne lengvesnis. Tačiau to milžiniško miesto su kitais nepalyginsi. Jam patiko Viena, jis mielai sutiktų gyventi Berlyne, ir dabar Londonas yra jo miestas, kuris atitraukė jį iš padūmavusių ir rūkų smaugiamos šiaurės.

Perėjęs nemaža kambarių, jis pagaliau pastoviau įsikūrė parkų ir didesniais medžiais apaugusių namų supamoje miesto dalyje, ir dažną laisvos savaitgalio dienos rytą prakrisdamas jam užkarski varnos. Tų paukščių garsinimasis didmiestį jam sulieja su kaimiška aplinka, o paeik trejetą ketvertą minučių, ir jau požeminio geležinkelio stotį, nusileisk joje žemyn, sėsk į traukinį ir, rėdos, dundėk per didmiestį nors į pasaulio pakraštį, mylių mylias, šitai patogiai tolyn ir tolyn, vienas tarp svetimų žmonių su savo mintimis.

Atvažiuo Čepurna į Londoną rudenį ir ligi pavasario jautėsi ramus. O dabar tie pavasariai kartojasi, ir jie vis baisiai sunkūs, ir jie, o nė kas kita vertė Čepurną nuolat keisti kambarius ir ieškoti tokio rajono, kuriame kuo mažiausiai būtų geltonųjų jazminų. Pirmuosius kelnerius metus pavasariai vos neišvijo Čepurnos iš Londono, ir dėl to kalti Adomas Gervė ir geltonieji jazminai, kurie pražysta, kai tik saulė susipranta atsitiesti daugiau šilumos. Adomas Gervė žuvo Berlyne 1945 m. pavasarį, ir jis, žinoma, neatėmė ir pats negali persekioti Čepurnos. Tik tie geltonieji jazminai vis gražina atsiminimus ir šurpų Gervės mirties vaizdą, ir dėl to Čepurna neramų. Jis ir žino tik du miestus, kuriuose su ankstyvu pavasariu patvoriuose šitai sužysta tie jazminai. Tie miestai — Berlynas ir Londonas, ir juose jazminų pri-

sodinta dažname darželyje. Tik praverk duris tu namų, kuriuose gyvenai, ir pasuk bet kuria gatve, tai ir nebeapsiginsi to geltono žydėjimo. Net ir geležinkelijų pašlaitėse pavasarį tarpais geltonos nuo jų.

Aną paskutinį karo pavasarį Čepurnos akyse bomba ištraikė Adomą Gervę ir geltonojo jazmino krūmą, dėl to dabar tas žydėjimo metas ir gražina vis praeitį ir mirties vaizdą. Čepurna įsitikinęs, kad Gervė ieškojo mirties ir surado ją, bet tuo užkrovė jam nerimo našta.

Adomas Gervė buvo puikus vaikas. Kai Čepurna gavo banke darbą, Gervė buvo pirmasis jo mokytojas. Iš tos mažos pradinės vietelės, kurią tada užėmė Čepurna, jis pats pakilo į aukštesnę. Ir jokio pranašumo Gervė nerodė Čepurnai, kad jis, štai, tarnybiškai didesnis ir turi prieš save mažesnę ir iš pradžių dar neišmanantį darbo. Pajutęs, kad Gervė neturi pasipūtimo žymy, tą pat pirmąją dieną priešpiečių arbatos metu Čepurna ir pajaukavo, tarytum su sau lygiu:

— Adomas Gervė? Ar tik nebūsi bambizas nuo Biržų?

Paklausė, bet tuoj nesmagiai pasijuto. Tačiau akimirksniu jis pamatė, kad Gervė suprato jo juoką, priėmė už gera ir atvirai nusišypsojo.

— Taip, bambizas nuo Biržų, — prispažino jis jau nebe šypsodamasis, bet smagiai juokdamasis. — Ir bambizas ir nuo Biržų.

— Aš iš vardo ir pavardės norėjau spėti, ar pataikysiu. Ten, apie jūs tuos Biržus, pilna Adomų ir Jokūbų, Gervių ir Kregždžių, ir vis bambizų, — teisinosi Čepurna, kad jam tas pirmosios dienos pajaukavimas nebūtų paskaitytas akiplėšiškumu.

— Taip, bambizas. Tas jaunas bambizas, nuolat kairiąja ranka braukias nuo kaktos uždrimbančius šviesius savo plaukus, pasirodė ne tik nežgaulus, bet po to pokalbio pasiūlė Čepurnai atsilaužti jo valgamosios duonos su deša.

— Ką čia ta viena arbata! Tik pilvą iš-

plaus, — parėmė jis raginimu savo pasiūlymą lauzti ir valgyti.

Ir Čepurna atsilaužė. Jis nieko neatsinešė, nes jam pirmoji tarnybos diena, ir jis nenorėjo ateiti apsikrovęs. Geriau prieš visus pasirodyti kukliam, įtraukusiam pečius, susirūpinusiam vien darbu, o ne kramsnuojam. Jis nenorėjo sudaryti apie save klaidingą įspūdį. Čepurna troško darbo, tur būt, labiau negu saulės užtekėjimo kiekvieną rytą. Be saulės, rodos, kokią dieną prabūtum, o valgyti tas jaunikaits norėjo kasdien ir dar ne po vieną kartą, o tarnybos jam ligi šiol vis — nėra, jis ne iš tų išrinktųjų, kurie gali ne tik gauti, bet dar ir pasirinkti darbą. Ne, Čepurna ne iš tokių. Daugelis durų jam uždarytos, o lakstyti po miestą mokyti tinginijančių ar negabių gimnazistų nusibodo. Baigęs universitetą, jis metėsi į kitą sritį — rašyti pinigų turintiems diplominius darbus, bet ir tie per skubėjimą išdžiovino smegenis.

Tais pirmaisiais tarnybos mėnesiais jam ne kartą kvaršino galvą mintis, kaip čia tas Gervukas banke taip kyla. Tiesa, metus jis išdirbo tose pareigose, kurias dabar perėmė Čepurna. O po poros mėnesių jis ir vėl pakeltas. Ar tai reiškia, kad jis ypač gabus bankiniuose reikaluose? Gali būti. Ar gal banko vadovybė pasirinko jį, kaip ypatingai sugebantį, paskubom kilti ir kilti, praeiti visus skyrius, išmokyti visus darbus ir sustoti ties direktoriaus kėde? Du direktoriai jau sen, ir atrodytų karališka, jei vieno jų vietą užimtų Adomas Gervė!

Čepurna per tą laiką atsigavo. Dabar jis jau banko tarnautojas, kuris niekuo nesiskiria iš kitų. Jis kuklus, jis leidžiasi pamokomas, jis gali būti mažesnis už visus, nes jam svarbiausia, kad kišenėje pastoviai yra litų.

Draugystė tarp jo ir Gervės niekada neuzsimegza šilta ir broliška. Padirbėjęs Čepurna pradėjo jausti lyg ir nepasitenkinimą: jam atrodė, kad Adomas vis dėlto išdidus vaikas. Bet pamažu jis pradėjo suprasti, kad Gervė kitaip sudėtas ir tas tariamasis jo išdidumas yra būdo bruožas. Jis, matyt, negalėjo visu atvirumu pulti kam nors į glėbį — ne jo natūrali.

Čepurna per ilgą sužinojo, kad Adomo tėvas teturi tik keliolika hektarų žemės ir ne kur nors dvaro pakraščiuose, bet kaime, ir stogas jo tik gyvenamojo jau skiedrinis, o visų kitų trobesių — šiaudais dengtas. Ar

tie tėvo keliolika hektarų galėtų palenksti Adomą jaustis didesniu ir viskuo patenkintu? Gal tik banko tarnyba. O jis su pirmaisiais studentavimo metais patogiai atsisėdo banke ir visiškai smagiai jautėsi. Jis ir atsisėdo su tėvo gautąja vietinio banko direktoriaus rekomendacija. Čepurna juk gavo darbą tik per pažįstamų pažįstamus, per tolimų tarpininkų malonę, jau iš ketvirtų rankų atėjusiomis rekomendacijomis, ir jose tvirtinama, kad Čepurna yra doras jaunas vaikas, o tai reiškė jį silpnumą. Dorų vaikinių galėjai surasti tūkstančius ir vis tokių, kurie lygiai taip pat patenkinauti atliktą tą darbą! O tik pakrapštyti bent truputį tokio dorą kaip Čepurna vaiko pakaušį ir pamatysi, kad jis netinkamas jokiai ministerijai ir gal net bankui.

Gervė, aišku, žinojo Čepurnos rekomendacijų silpnumą. Gal dėl to Čepurna ir įsikėlė sau įtarimą, kad tas bambizas nuo Biržų didesnis jautėsi. Tačiau atokumą ištirpė anas pakvietimas rudenį, kai Gervė pasiūlė:

— Žinai, Kiprai, ką tu pasakytum, jei mes šestadienį susitiktumėm pas Urboną? Aš, tu ir mano žmona. Ar mergaitės neturi?

— Ne.
— Tai ką tu sakytum?

— Sakytum, kad puiku. Gervė tuoj ir pasiaikiškino: namie jie ir namie visi trys — jis, žmona ir duklė Sofija. Gera jiems ir namie, bet šitai gali ir supe lyti. Tą vakarą ateis žmonos mama Sofijos prižiūrėti, ir jie abu norėtų truputį išgerti, truputį su žmonėmis pasikalbėti.

Čepurnai patiko, kad pakvietė jį, o ne kurį nors kitą, ir jie susitiko. Jis tuoj susižavėjo Gervės žmona. Tokia dar mergaitiška, tokia ideali, tokia... Išgėręs kelis stikliukus, jis tiesiog negalėjo atitraukti akių nuo Kristinos Gervienės. Ji atrodė jam didžiulis moters idealas, kuriam nėra palyginimų.

Perdėtas susižavėjimas su ta diena ir praėjo, ir ligi pat Kalėdų Čepurna nebesusitikino Kristinos. O atėjo tos didžiosios šventės, Gervė ir vėl: uželk, uželk, nepatingėk! Nuoširdžiai, rodos, kvietė, o susitikimas namuose sudarė Čepurnai progą žvilgterėti į kitokį Adomą. Tas pirmasis kartas nebuvo ir paskutinis, ir Čepurna džiaugėsi, kad jo lankymasis Gervių namuose niekada nesutapo su kokiu nors balium, kai susirenka būrys

žmonių. Tai ir išsinešdavo jis įspūdį, kad Gervė ir jo žmona mėgsta ramų ir patogų gyvenimą. Jie gyveno žmonos tėvų padovanuose namuose ir jautėsi ko smagiausiai. Pirmą kartą, tiesa, jo akyse vyriausiasis herojus buvo ne jie, o mažoji Sofija, kuri čiauskėjo nepaliaudama. Dar iki šios dienos Čepurna atsimena jos tuomet kartotą dainelę:

Opapa, očičia, vilkas vijo voverę
pro pušaitę, pro eglaitę, pasikaisęs
uo degaitę.

Mergaitė čiauskėjo nesivaržydama, ir abiejų tėvų akys ir ausys ir visas dėmesys buvo skirta jai. Čepurna, tasai vienišasis, rodos, atėjo tik pasidžiaugti, kelias valandas praleisti žmogiškos šilumos pilnuose namuose. Tada ir vėliau Čepurna galvojo, kad gera taip gyventi. Jų namukas Žaliakalnyje toks atokus, sodo apsuptas. Suktelėk, žinoma, smagiai, tai kaimynai išgirs. Bet Gervės neturėjo ko šaukauti, jie šaukėsi visi trys vienas kitą tylom ir pusbalsiu, ir net jų sodelis Čepurnai atrodė patenkintas ir linksmas iki pačių patvorių. Gera taip gyventi!

Čepurna — retas Gervių svečias, bet jį ir varžė kvietimai užėiti. Jie, rodos, gyvena tik savi, jiems užtenka šitokio gyvenimo — svečiai nereikalingi. Jų dukrelė auga, moko ir jau nebedainuoja opapa očičia. Ji mokykloje jau išmoko „Ten, kur Nemunas banguoja“, ir namuose pamažu keičiasi nuotaiškos. Kai duklė deklamudavo tėvams ir Čepurnai apie voveraitę vijusį vilką, namuose ir sodelyje, rodos, visus kampus laikė užėmusi jos balso šilumos pilna pasaka. O dabar jau vyravo vyresnio amžiaus rimtis, nes, rodos, Nemunas bangavo sodo patvoriu, ir milžinų kaulai puvo šalia obuoliukais besidžiujončios medelio, ir vargdienių daina sklido iš tolo, ir vakarais gal gretimuose namuose prasierždavo dėl ko nors močiutės raukda, tik Gervių mažoji piliis laikėsi ir nelinksmas buvo grūti. Svarbiausia, kad nebuvo čia ko raudoti.

Tam idiliškam gyvenimui atėjo galas birželio penkioliktają, ir tada Gervės veidas apsiniaukė. Banke sudarytas komitetas pradėjo krapštytis jo praityje, ir žiūrėkite, ką pasirodo, reiškia kilti. Dabar jis turėjo atsiveikinti su banku, mėnesius išsėdėti be darbo ir be rublių, kol jau į Pienocentrą persikėlęs Čepurna ipiršo ir jį ten sąskaitininku

[Nuotrauka 4 pusl.]

Geltonieji jazminai

Atkelta iš 3 pusl.)

Taip jis ir jo šeima sveiki ir gyvi ištempė ne tik tuos, bet ir dar trejus metus. Jis į banką nebegrižo, nes ekonominėse istaigose dirbančiam lengviau gyventi. Tas sėslusis Gervė dabar nuolat keitė darbus — praleido net keturis, vis rūpindamas, kad galėtų parnešti namo glėbėlį vokiškų markių ir dar priedo ar butelį brangios degtinės, ar mėsos atliekų, ar nors pieno lašą pradėjusiai blykšti dukteriai.

Nors Gervė sukosi kaip išmanydamas, bet iš jo namų dingo pasakiškas džiaugsmas ir maironiška rimtis. Tarytum patys namai ir sodelis stovėtų ant netviro smėlio ir kasdien grėstų prasmeigi kiauari žemės. Kai Čepurna paskutinį kartą praedamas užbėgo aplankyti, vienas tik Adomas sugebėjo neparodyti, kad artėjantis frontas ir naktiniai lėktuvų užskridimai baigia visus sūgnūzdinti. Bet ir Adomo tokia valdoma laikysena neatvėrė prislėgtos namų tuaitikos. Rodos, dar ilgiau pasėdėję, tai ir pratrūks tavo aki-vaizdoje klaiiki ir nesulaikoma rauda su ašaromis, ir šie tau bus idiliškas gyvenimas.

Pakilęs bėgti iš savo krašto, Čepurna laikinai sustojo Tilžėje. Jam vis sekėsi apsiginti nacių, kurie gaudė pabėgėlius apkasų kasti: padėjo vokiečių komisariato Kaune išduotasis pažymėjimas, kad jis dirbęs karo reikalams. Tą per draugą išprašytą pažymėjimą jis laikė didele brangenybe kelionėje iš namų.

Tilžėje taip pat jau darėsi karšta. Ryt poryt jis sės į traukinį, nes lėktuvai mėto bombas, kol dar net nepaskelbtas aliarmas. Čepurna bėgs tolyn, bet pirma turi apsispręsti, į kurios linkmės traukinį sėsti. O kai jis rytą skubėjo iš viešbučio į stotį pasižiūrėti, ar galima gauti traukinį, iš šoninės gatvės į pagrindinę įsuko Gervė.

— Adomas! — šūktelėjo su juo susidurdamas ir sustodamas Čepurna. — Iš kur gi tu čia atsiradai?

— Kaip matai, atsiradau, — mostelėjo jis rankomis.

Gervė atrodė suvargęs. Jie abu bombų su verstomis gatvėmis šnekėdamiesi pasuko prie parko ir susėdo prieš rudens saulę. Nelaimingas tas Adomas Gervė! Kybartuose naciai sugriebė jį gatvėje, išėjusį duonos ieškoti, ir jis nebegrižo pas savo Kristiną ir dukterį.

— Jos, tur būt, tebesėdi ir vis laukia duonos, — stenėsi jis pajoukauti nors žodžiais, jeigu veidas ir nesusimetė į šypseną. Aišku, jos seniai nebelaikia, nes Adomas Rytprūsiose jau pustrėčio mėnesio išdirbo vokiečio ūkyje ir tik vakar pabėgo, širdis jį traukia atgal ieškoti savo moterų. Čepurna žiūrėjo į jį įtariomis akimis. Grįš jis į Kybartus? Argi Gervė pamiso? Matyt, jam pasaulis sustojo su ta diena, kai išėjo duonos ieškoti.

— Tikėk, kad Kybartuose nė vienos jų nerasi, — Čepurna primygtinai kartojė jam.

— O gal.

— Kur tau, žmogau!

— Tai kur jos yra?

— Kas gi žino! Gal grįžo namo, o gal važiavo ir nuvažiavo tolyn.

Taip, Gervė visiškai nesavas. Veržiasi į visą jo paviršių nuovargis ir nusiminimas, ir balsas lyg iš po žemių glūmos dusliai aidai.

— Tur būt, nevalges? — baigė Čepurna klausimu savo įtikinėjimams, kad negrįžtų, nes pateks į patį fronto sūkurį. Gervė pasimūstė, bet pakilo nuo suolo, ir jie nužingsniavo atgal į pagrindinę gatvę.

— Perkūnas... — paėjęs prakošė jis pro sukastus dantis. — Visur pilna tų ginkluotų ir šalmuotų žandarų! Dukart gatvę jau buvo sušalė mane, dokumente, dokumente!

— Tai kas? Jei reikalauja, tai rodyk, — slėpdamas savo paties jautrumą tiems tikrinimams, ramiai sąko jam Čepurna.

— Gera pasakyti: rodyk!

— Na, ir rodyk. Kas čia atsitiks, jei parodysi?

Gervė numiksėjo, toks pilnas nerimo ir baimės. Tuomet jie žingsniavo jau netoli valgyklos, kurioje Čepurna kelis kartus naudojosi lėkšte sriubos ir net gabalėliu pavandeniavusios mėsos su daržovėmis ir bulvėmis.

— Čia, — be aiškinimų burtelėjo Čepurna, ir jie abu žengė į vidų. Tik mostelėjęs ranka į valgyklos duris jis pastebėjo, kad nuo kryžkelės artėja du žandarai. Jis net šyptelėjo, kad užteko to vieno žodelio, ir nerangiai judėjęs Adomas pirmas šūktelėjo pro duris vidun. Jis visada didžiudavo savo akimis, nors dabar jau kokie metai nešiojo

akinius. Žalsvasias uniformas jis, matyt, pastebėjo, nors škart buvo be akių. Vadinas, baimė pagerino akių regėjimą!

Valgykloje Adomas atsisėdo taip, kad matytų duris, ir nuolat sekė akimis, kas įeina. Greit jis pašoko ir įsitempė — žandarai iš tikro sunkiais batais jau kaukstelėjo valgykloje ir tikrino prie durų sėdėjusių kareivių dokumentus.

— Sėsk, sėsk! — snabždomis ragino Čepurna. — Sėsk!

— Ateina!

— Tegu eina. Sėsk! Nepasirodyk įtartinas.

Žandarai tuoj sustojo prie jų staliuko ir ko rūpestingiausiai apžiūrėjo Gervės dokumentus. O jis dar tebestovėjo, kol žandarai tikrino gretimo stalo valgytojus.

Šitaip toli nenuvažiuoši, — pratarė Čepurna.

— Gali būti, kad nenuvažiuoši.

— Aš taip pat bijau, — prisipažino Čepurna, — bet valdausi. Pafrontės linija, tai ir žandarų pilna. Reikia bėgti tolyn. Ko greičiausiai tolyn!

— Kur bėgti?

— Tik jau ne į Kybartus! Gyvas vargu pasiektum juos.

Jie valgė ir kalbėjosi. Čepurna matė, kad alkanas jo draugas per jėgą kėmša būrnon valgi ir ilgai kramto. Pavalgę sutarė pasukti į stotį. Traukinys eis tik vakare, bet Gervė dar negalėjo apsispręsti, kur jis norėtų sustoti. Ar važiuoti, kol tik traukinys eis, ar pakeliui sustoti didesniame mieste? Jam rūpėjo žmona ir duktelė, o jos galėjo patraukti per sieną tolyn tiesiausių keliu.

Iki sutemtant Gervė snaudė Čepurnos kambaryje. Jie ankščiau susiruošė į stotį, nes per žmonių grūdimąsi sunku bus patekti į traukinį. Artėjo jie į pagrindinę gatvę, kai stoties pusėje terkstelėjo pora bombų. Tada suspigo ir aliarmo sirenos.

— Šokam čia! — šūktelėjo Čepurna, bėgdamas į sveikų namų tarpdurį. — Adomai, šok į tarpdurį! — šaukė jis atsigrįžęs į šaligatvio pakrastyje stovintį ir galvą dangun užvertusį Gervė. Tuomet bomba sprogo kitoje gatvės pusėje ties namų griuvėsiais. Gervė atėjo į tarpdurį tik po to sproginimo.

— Ar nenori sveiką galvą nešioti? — paklausė jį Čepurna, bet Gervė nieko neatšakė. Lėktuvai vienas po kito nuskrido. Dar jie išgirdo kelis subumpėjimus, ir sirenos atšaukė aliarmą. Arti stoties Čepurna paklausė:

— Tai kur važiuos?

— Nežinau.

— Aš, kaip sakiau, į Berlyną.

— Man Berlynas per didelis. Tokiam dideliame mieste aš vis tiek nieko nesurasiu.

— O kur tu, Adomai, surasi?

Gervė trūkčiojo pečiais. Bilietą jis taip pat nusipirko iki Berlyno, bet išvažiavęs vis dar svyravo, ar pakeliui neišlipti. Čepurna pergrūstame vagone pavargo ir užsnūdo. Kai jis prabudo, Gervė jau buvo dingęs.

Tas Čepurnos bambizas atsidūrė Berlyne tik balandžio pradžioje, kai jau ir šiame mieste žmones gąsdino grūdimas stiprus artilerijos dunksėjimas fronte. Jis kelias dienas prasitumdė Lietuvos Sąjungoje Kanto gatvėje, norėdamas susitikti Čepurną. Sąjungos žmonės jam ir laikiną pastogę parūpino.

Čepurna ir susitiko jį Sąjungoje ir dar nepasisveikinęs šūktelėjo:

— Na, argi vėlinas čia dabar, Adomai, tave atnešė į šitą miestą?

— Matai, atnešė.

— Čia karščiau negu anuomet Tilžėje.

Gervė visą pusmetį važinėjo per Vokiečių miestus ir miestelius, ieškodamas savo žmonos ir dukters pėdsakų. Apėjo jis policijos būstinėse adresu biurus, bet savo moterų niekur neūžtikio užregistruotų. Priprato jis ir prie nuolatinio asmens dokumentų tikrinimo, kratų, areštų. Tik bombardavimai rečiau jį užklūpdavo atokesnėse nuo fronto vietose. Dabar jis savo brangiųjų ieško Berlyne.

— Beviltiškas tas ieškojimas! — skundėsi jis. — Gal seniai nebėra gyvų. O gal sėdi Kaune ir laukia manęs, — liūdnai šypsojosi jis, atsirėmęs į sieną. — Aš nė gyventi nebeoriu.

— Į žemę gyvas nelįsi, — Čepurna pratarė jį.

— Žinau.

Jis dar pasėdės Berlyne, o paskui trauks į pačią šiaurę. Dar jis svajojo ir apie kitus vokiečių valdomus kraštus. Kristina juk galėjo sustoti Čekoslovakijoje, pasiekti Vengriją ar tiesiai iš Kybartų nuvažiuoti iki Austrijos. Bet jame nebėra jėgos pasiekti visus tuos kraštus, o Čepurnos galvoje prabėga mintis, kad ir laikas jam pavojingai trumpas, jei Berlyne girdėti artilerijos dunksėjimas. Kol jis skundžiasi, Čepurna žiūri ir galvoja, kad tas Adomas iš tikro dar nemažai ištvėrimės parodė. Tėgu nė kasdien sėdėjo perkimtame traukinyje, bet miestai ir

miesteliai sutiko jį visur ne kaip malonų svečią, o jis vis dėlto dar juda.

— Bėgsim iš Berlyno, — Čepurna primena jam. — Bėgsim, kol dar galima. Kasdien krinta bombos. Terkstelės kuri nors ir mums.

— Aš jau norėčiau, kad terkstelėtų, — pro jo lūpas prasiveržia nevilts. — Ištaškys, ir bus baigta. Kas čia per gyvenimas? Tegu pasibaigs karas. Bet ir tada kaip aš gyvensiu, pasakyk man, Kiprai? Kur gi mano Kristina, kur dukrelė? Gal kur nevalgusios sėdi. Markių nedaug teturėjo.

— Gal dar surasi, nenusimink.

— Nebetikiu. O jei nesurasiu, tai koks man gyvenimas?

— Toks, kaip ir visiems.

— Ne, ne. Aš tokio gyvenimo nenoriu!

Čepurna stengėsi išblaškyti Adomo nevilts debesis. Jo žodžiai, žinoma, neatstos raminaujamų vaistų. Kas tam pavargusiam žmogui pakeis Kristiną ir opapą ir "Ten, kur Nemunas banguoja" deklamavusių dukterį ir aną didelę ir gerą namų šilumą sodo apsuptuose nameliuose? Ne, niekas.

Iš Berlyno jie abu bėgs, ir Adomas pritaria tokiai minčiai. Dar tik keletą dienų jis norėtų pasiklausinėti iš kitų miestų atbėgusių lietuvių. O kol galutinai pakils išsikirti su šiuo miestu, Čepurna paprašys savo

šeimininkę duoti ir jam lovą. Šitaip bus ir pigiau negu viešbutelyje, nes Adomo atsivežtosios markės jau visiškai baigia sutirpti.

Sėdo jie į požeminį traukinį į Lichterfeldą. Frau Malermeister Pipper gera senutė, ir Čepurna tiki, kad ji duos ir Adomui lovą.

Traukinys išlindo iš po žemės į paviršius Nollendorf Platz stotyje ir sustojo. Čepurna ir Gervė sėdėjo priekiniame vagone.

— Žiūrėk, žydi! — sušuko Gervė, kai tik prasidarė vagono durys. Jis, matyt, nebegirdėjo ir perone budėjusio vokiečio spiegančio riksmo "Alle zurueck! Alle zurueck!" Traukinys išlindo iš tunelio orinio pavojaus metu, ir tas "Alle zurueck:" reiškė, kad išėjusieji turi skubiai grįžti į vagonus. Konduktorius staiga užtrenkė vagonų duris, bet lauke likusieji keleiviai triukšmingai šūkavo ir daužė jas, norėdami patekti vidun. Traukinys lįs atgal į požemį, tai turi ir juos gelbėti nuo pavojaus.

Vien Gervėi, rodos, nerūpėjo tas sąmyšis. Jis nusukubėjo į geležinkelio pylimo pakraštį — ten žydėjo geltonasis jazminas. Džiaugsmo pilnu veidu jis dar atsigrįžo į vagone likusį Čepurną ir mostelėjo ranka, kviesdamas ateiti. Tarytum aplinkui nieko nebūtų, jis iš visų pusių apžiūrėjo ištais geltonais žiedais aplipusį krūmą ir kažką pats vienas

sau šūkavo, akimis tarpais pafieškodamas Čepurnos. Blankioje pavakario saulėje jazmino geltonumas iš tikro vėrė akį iš tolo.

Čepurna mojo jam, kad grįžtų, nes žmonės jau baigė sueiti ir tuoj antrakart užsitrenks durys. Vokiečiai stoties pareigūnas šūkaudamas artėjo į Gervė, tą vieną likusį keleivį. Tuomet ir terkstelėjo bomba prie pat jazmino. Traukinys pradėjo lįsti į požemį. Čepurna prisispaudė prie lango — nei vokiečio, nei Gervės, nei jazmino. Duobės pakrastyje jis pastebėjo dar dalį šviesios galvos. Koja tįsijo nusviesta vidury platformos. Kieno koja, Gervės ar vokiečio pareigūno? Čepurna nespėjo įsižiūrėti — traukinys nusukubėjo tolyn. Kai pusvalandį tunelyje išstovėjęs traukinys vėl išlindo toje pačioje stotyje, bombardavimo pėdsakus išdavė tik didelė duobė — nei kojos, nei galvos Čepurna nebematė. Keletas vyrų su kastuvais gubrinėjo apie duobę. Traukinys škart čia nestojo.

Po to įvykio Čepurna pajuto, kad jį veja iš Berlyno ir tie geltonieji jazminai, ne tik artėjas frontas. Kur tik jie sugeltonuoja prieš akis, Čepurna ir mato džiaugsmingą Adomo veidą prie krūmo, pusę galvos, duobę ir koją. Net ir ilgi metai nepajėgė išdildyti to vaizdo.

William Hutt Prospero vaidmenyje Sekspyro "Audroje" Stratforde (Kandaje). Nuotr. Roberto C. Ragsdale'o

Pastabos apie keturis Stratfordo spektaklius

(Atkelta iš 2 pusl.)

tuoklis vynininkas ir bailus karališkų rūmų juokdarys vilioja smokslan nuo Prospero pabėgusių Calibana.

Sakoma, kad Prospero — Sekspyto įsikūnijimas. Žiūrovas matė rustų moralistą, išvažda ir apyrangą darantį Mozės, o lietuviams gal vaidilos krivio išpūdi. Šviesiu, palaidu, ilgu rūbu, ilgabardis, ilga, laiba, gumbuota lazda rankoje. Nesistebime, kad William Hutt su šia role buvo augtė suaugęs — jis "suauga" su kiekviena role. Jei kas reikalauja balsuoti už antrą geriausią aktorį, tai negalėčiau pasirinkti ir balsą atiduočiau už du — Richard Monette — Calibaną ir Nicholas Pennell — Arielį. Pirmasis deformuotą pabaisą sukūrė tik vidiniu "baisumu", ne išore. Antrasis, baltą atleto uniformą, vaikščiojas žąsies žingsniu, žiūrovą imponavo ir balsu, ir išvažda. Nepamirškime, kad tai abu šio sezono Hamletai! Vienintelė moteris, dramoje vaidinančių didelę rolę, Marti Maraden, mano nuomone, buvo Miranda, kokią išvaždavome būsiant — nei per didelę, nei permažą. Jack Weatherall vienu metu paņoro kontakto su publika. Pavyko. Čia jis atsis-

kleidė tokiu meilės džiaugsmo apimtu jaunuoliu, kad publika praplūpo karštais plojimais. Ne viena motina iš publikos būtų atidavusi jam ir vienturtę dukterį... Bet tai buvo momentas. Šiaip jis Mirandos nepralėnė, o tik buvo jos vertas Ferdinandas.

Kiek nuvylė iš laivo išstrūkę didikai. Nors jų tarpe buvo ir tokie pirmaeiliai aktoriai, kaip Eric Donkin (Alonso) ir Graeme Campbell (Antonio), jų perdėm puošnių, karališkai karškų uniformų panašumas juos vienodino ir blankino. Tik atidžiai pasiklausė teksto, atrinkome, kas ką vaidina. Įdomia vaidyba pasireiškė Richard Whelan, vynininko

Stephano ir Barry Mac Gregor juokdario Trinuculo vaidmenyse.

Verta paminėti vienuolika dvasių, aprengtų visai tokiom pat atletų uniformom kaip Ariel, tik juodom. Tai buvo savotiška "balieto" grupė, Arielio armija, padėjusi jam Prospero užgaidas įvykdyti judesiais, grimasomis, net šauksmais ir fizine jėga. Kai kiti režisieriai tokias roles atiduoda tik artistams — mokiniam, tai Robin Phillips "dvasiomis" paverė net įžymius aktorius, kaip Patricia Bentley-Fisher ir Michael Liscinsky. Panašiai buvo ir "Hamlete".

Sakiau, kad prieš audrą scenoje

je tebuvo balta burė. O paskini saloje? Saloje išstūtas dvi valandas matėme milžinišką saulę. Ji tik keitė spalvas: čia oranžinė, čia balzganai pilksva, čia rąstelėjusi, čia visiškai raudona. Kai Iris, Juno ir Cerės (visos deivės vienos Pat Galloway suvaidintos) deklamavo atetitus linkejimus, tai saulės ovalė nušvito moters paveikslas. Daugelį kartų sceną apgaubdavo ir lėtai sklaidydavosi rūkas.

Mano mėgėjiški žodžiai apie Sekspyro "Audrą" — THE TEMPEST Stratforde tiek daug nepasako, kaip bilietų kasa: visas išparduota iki dar tolimo sezono galo.

Chicago Savings Offers You A Choice Of These Beautiful COLOR TV SETS WHILE YOU EARN 6 1/2% to 7 3/4% PER ANNUM IN OUR SPECIAL ACCOUNT

17" Diagonal COLOR With \$1,500 You can have this 17" RCA XL-100 COLOR TV... and your money grows to \$1,297 in 72 months. Or With \$2,000 And your money grows to \$2,233.06 in 4 years. Or With \$5,000 And your money grows to \$5,558.46 in 2 1/2 years. Or With \$10,000 And your money grows to \$10,691.09 in 1 1/2 years. Or With \$20,000 And your money grows to \$21,024.81 in 1 year.

MES KALBAME LIETUVISKAI Enjoy Your TV NOW PLUS EARN INTEREST

CHICAGO SAVINGS & LOAN ASSOCIATION MAIN OFFICE: 6245 SOUTH WESTERN AVENUE, CHICAGO, ILLINOIS 60636 TELEPHONE: 476-7575

Kultūrinė kronika

KAUPKIME MEDŽIAGA LEIDINIUI APIE SIBIRO TREMTINIUS

Šiemet sueina 35 m. nuo pirmųjų didžiųjų tremimų į Sibirą. Bolševikai okupantai iš Lietuvos išvežė gal apie 350,000 žmonių. Argi leistume, kad jų vardai ir jų kančia išliktų be pėdsako, kaip dingio be žymės, be paminklo jie patys Sibiro tundrose!

Kun. J. Prunskis pradėjo rinkti medžiagą leidiniui apie Sibirian išvežtus lietuvius. Kas tik turite kokių tikrų žinių apie kurį tremtinį, atsiųskite. Siųskite išvežtųjų vardus, informacijas, kaip jie buvo sumiti, kaip buvo vežami, ką iškentėjo Sibire, kaip mirė ar kaip buvo nužudyti. Reikalinga tikra, autentiška, dokumentinė medžiaga: tremtinių laiški, atsiminimai, dienoraščiai, nuotraukos, jų nuėmimo dokumentai, laikraščių iškarpos apie juos, adresai laisvajai pasauli pasiekusių buvusių Sibiro tremtinių ir visa kita Sibiro tremtinius liečianti medžiaga. Siųsti kun. J. Prunskui, 2606 W. 63 St., Chicago, Ill. 60629 arba — "Draugo" adresu.

KASIULIŲ TAPYBOS PARODA

Šiuo metu M. K. Čiurlionio galerijoje, Jaunimo centre, Chicagoje vyksta Vytauto ir Bronės Kasulių tapybos paroda. Paroda galerijoje tęsis iki rugsėjo 6 d. (iki pirmadienio).

SANTAROS — SVIESOS FEDERACIJOS 23-ČIO SUVAŽIAVIMO PROGRAMA TABOR FARM, SODUS MICHIGAN.

Ketvirtadienis, rugsėjo 9 d.

2 val. p. p. Pokalbis su Aušra-Marija Jurašiene.
Juozas Kazlas, "Vokiečiai emigrantai iš Tarybų Sąjungos — mūsų broliai".

8 val. v. Romas Misiūnas, "Lietuviai Lenkijoje ir Lenkijos lietuviai".

Penktadienis, rugsėjo 10 d.

10 val. r. Rimvydas Šilbajoris, "Balys Sruga ir simbolizmas".

Simpoziumas: "Kritiniai žvilgsniai į liberalinę spaudą šveicijoje". (Moderuoja Liūtas Mockūnas).

2 val. p. p. Romas Misiūnas, "Jėgų balansas Baltijos jūros erdve XVIII amžiuje".

4 val. p. p. Kęstutis Girnius, "Šis bei tas apie dabarties moralės filosofiją".

8 val. v. Pranas Lapė "Dailė dabartinėje Lietuvoje".

Šeštadienis, rugsėjo 11 d.

10 val. r. Henrikas Nagys, "Dvidešimt penkeri metai nuo 'Žemės'".

Juozas Kėkšto žodis.
2 val. p. p. Joseph Brodsky, paskaita.

4 val. p. p. Aušra-Marija Jurašienė, "Mykolaitis-Putinas, Boruta ir Kėkštas prisiminimų šviesoje".

Organizacinis posėdis.

8 val. v. Literatūros vakaras: Joseph Brodsky, Liūnė Sutama, Kostas Ostrauskas, Henrikas Nagys, Marius Katiliškis, Zivilė Bilaišytė, Juozas Kėkštas.

Nerijos Linkevičiūtės ir Bernardo Prapuolenio dainų vakaras.

Sekmadienis, rugsėjo 12 d.

10 val. r. Vincas Trumpa, "Justino Marcinkevičiaus dramų Lietuva".

Suvažiavimo metu vyks meno paroda, skaidrių rodymas, veiklos spaudos kioskas.

ISTORINĖ EKUMENIZMO STUDIJA

Prof. dr. Paul M. Minus, bažnytinės istorijos dėstytojas Delaware, Ohio Metodistų teologijos

mokykloje, parašė ypač išsamią ekumeninės dvasios Katalikų Bažnyčios studiją, kurią išleido Paulistų (vienuolių) leidykla Parmus, N. J. mieste. Knyga pavadinama: "The Catholic Rediscovery of Protestantism", (1976 m., 261 psl., 5,95 dol.). Dr. Minus, nors pats metodistas, bet kaip stebėtojas dalyvavo II Vatikano susirinkime, yra bendravęs su katalikų teologais: Congar Tavad, Thils, Willebrangs, Beaupere. Šiame mokslisku metodu parašytame, gerai dokumentuotame veikalame surinktos nuostabių daug medžiagos apie ekumenizmo idėjų vystymąsi katalikuose nuo reformacijos laikų, iki II Vatikano susirinkimo, kuris knygoje irgi yra apimamas. Taigi, veikalas apima keturių šimtmečių laikotarpį ir stebina medžiagos gausumu, detališku nagrinėjamo klausimo nušvietimu, objektyvumu, kruopščiai perteikiant ekumeninio sąjūdžio istoriją ir giliau žvelgiant į ekumeninių idėjų brendimą katalikų Bažnyčioje.

Aukštai vertindamas II Vatikano suvažiavimą, autorius pažymi: "Vatikano suvažiavimo paskleistas per visą Bažnyčią fermentas iškino daugelį protestantų stebėtojų, kad Romos katalikų bažnyčia rimtai pasuko iškoti atsinaujinimo, — kad jų pačių (protestantų) bažnyčiomis reikia to paties ir kad protestantai galėtų pasimokyti iš brolių katalikų". J. Pr.

MIRĖ NOBELIO LAUREATAS

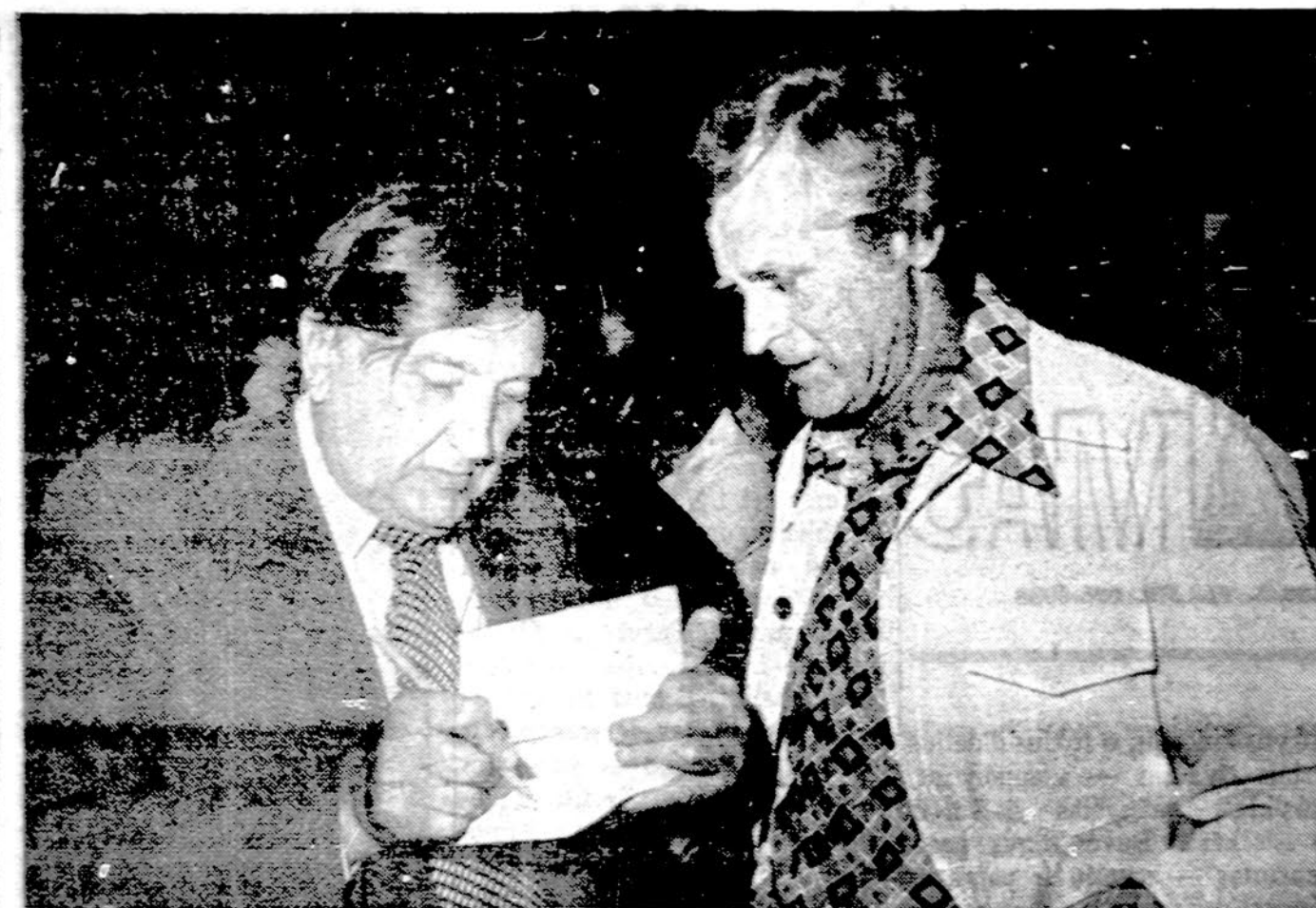
Švedų rašytojas Eyvind Johnson, kuris 1974 m. su kitu laimėjo literatūros Nobelio premiją, mirė rugp. 25 d. Sockholmo ligoninėje, sulaukęs 76 m.

Pablo Picasso (katalonas, 1881-1973)

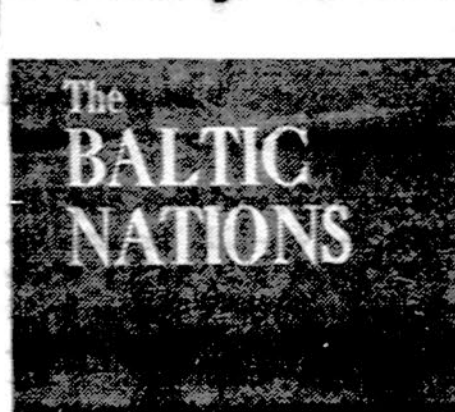
PABLO PICASSO MUZIEJUS PARYŽIUJE

Vienas ryškiausių XX amž. dailininkų, Ispanijos gimęs katalonas Pablo Picasso, kaip žinoma, mirė 1973 m., sulaukęs 91 metų. Tur būt, nėra nė vieno kiek žymesnio muziejaus pasaulyje, kuriame nerastume jo kūrinių. Tačiau jam mirus, žmonos ir keturių vaikų žinioje liko dar jo kūrybinis palikimas 250 milijonų dolerių vertės. Kadangi dailininkas 66 pastaruosius savo gyvenimo metus išgyveno ir mirė Prancūzijoje, tai dabar Prancūzijos valdžia susitarė su dailininko šeima tą visą milžinišką palikimą (tapyba, grafika, skulptūra) sukaupti vienoje vietoje — Paryžiuje. Prancūzija tam reikalui skiria vienus gražiausių istorinių Paryžiaus rūmų, 1656 metais statytus, Hotel Sale. Tai bus, tur būt pati didžiausia vieno dailininko darbų galerija visame pasaulyje. Trejus metus užsitiesusi Picasso palikimo inventarizacija konstatavo, kad dailininkas, be po viso pasaulio galerijas bei muziejus išlaikytų kūrinių, dar yra palikęs 1200 tapybos darbų, 900 skulptūrų ir tūkstančius grafikos darbų bei keramikos. Dabar visa tai bus sutelkta puošniuose Hotel Sale rūmuose didžiam meno mylėtojų malonumui.

IS Lietuvių Fronto Bičiulių polsio ir studijų savaitės Dainavoje 1976 m. rugpjūčio 1-8 d. Po sėkmingo dainų ir humoro vakaro rašytojas Alyozas Baronas autografuoja savo knygas. Čia jų skaitytojas yra Selenis. Nuotr. J. Urbano.

Nauji leidiniai

Mintimi ir toliau dialektiškai žinomia F. Jucevičius. Iš gyvenimo trupinių mozaiką lipdo J. Prunskis, o savo būsimą žmogą aptaria A. Pakalniškis. Netuštai ir kiti įprastiniai žurnalo skyriai. Numeris papuoštas Algirdo Grižaičio nuotrauka ir Adolfinos Zubienės tapybomis.

● AKIRACIAI, 1976 m. Nr. 6. Atviro žodžio mėnraštis. Redakcinis kolektyvas: D. Bielskus, K. Drunga, L. Mockūnas, Z. Rekašius, dr. T. Remeikis, dr. E. Vaišnienė, H. Žemelis. Administruoja K. Avižienis. Leidžia Viewpoint Press, Inc., 6821 S. Maplewood Ave., Chicago, Ill. 60629. Metinė prenumerata 6 dol.

● THE BALTIC NATIONS — THE QUEST FOR REGIONAL INTEGRATION AND POLITICAL LIBERTY. Estonia, Latvia, Lithuania, Finland, Poland, Bronis J. Kaslas, dr. Jur. of the University of Strasbourg (France). Euramica Press, Pittston, Pennsylvania, 1976. IS BN 0-916876-01-2. Library of Congress Catalog Card No. 75-43434. Leidinys didelio formato, kietais viršeliais, 334, psl. kaina 2 dol. Leidyklos adresas: Euramica Press, 381, N. Main Street, Pittston, Pa. 18640.

Tai politinės srities balistika, neprarandanti aktualumo ir šiandien. Iš penktų knygoje liečiamų valstybių dabar laisva, galima sakyti, belikus vien Suomija. Lenkija įpaimota į Rusijos satelitinius tinklus, o Lietuva, Latvija ir Estija yra Rusijos visai okupuotos. Bet pastarųjų trijų nesiliaujantis laisvės šauksmas šio regiono situacija šiandien dar labiau užaštrina, o ir J. Kaslo knygos pasirodymas liudija šios Europos dalies gyvastingumą.

Knygos turinys skirstomas į 6 pagrindinius skyrius: 1) Background Information on the Baltic States, 2) Toward the Goal of A Baltic Union, 3) The Baltic Entente (1934-1939), 4) Activity of the Baltic Entente, 5) The Political — Juridical Nature of the Baltic Entente, 6) The Baltic States and World War Two. Knygos gale dar pridėti ir užsklandiniai skyriai: Epilogue, Notes-References, Selected bibliography, Index.

● MŪSŲ SPARNAI, 1976 m. birželio mėn. Nr. 40. Lietuvių evangelikų reformatų žurnalas. Leidžia Lietuvos evangelikų reformatų kolegija. Redaguoja Jokūbas Kregždė, 2439 W. 51st. St., Chicago, Ill. 60632. Administruoja Jonas Palšis, 5718 S. Richmond St., Chicago, Ill. 60629. Prenumerata — auka.

● SVEČIAS, 1976 m. sausio - birželio mėn., Nr. 1 ir 2. Lietuvių evangelikų liuteronų laikraštis. Redaguoja kun. A. Trakis, 6620 S. St. Louis Ave., Chicago, Ill. 60629. Administruoja dr. Adelė Trakis (adresas tas pats kaip ir redakcijos). Žurnalas išeina kas

klasikinio mūsų prozaiko, stilistinio kalbos virtuozo
ANTANO VAICULAIČIO
naują apsakymų knygą —
Vakaras sargo namely
Pirmoji jos laida buvo išleista Ne priklausomoje Lietuvoje ir turėjo didelį pasisekimą. Ši laida papildyta keliais naujais apsakymais.
Užsakymus siųsti — DRAUGAS, 4545 W. 63rd Street, Chicago, Ill. 60629. Kaina — \$4.00. 168 pusl. Illinoisas gyventojai prašomi pridėti 5% (20 centų) mokesčiams.

● VIDA AUGULYTĖ IR JUOZAS PLAČAS, ŠIMTAS ŽAIDIMŲ DILEMŲ IR MAŽIEMS. Išleido Lietuvių Bendruomenės Švietimo Taryba Chicagoje 1976 metais. Leidimą parėmė Lietuvių fondas. Leidinys didelio formato, 124 psl., kaina 2 dol., gamamas šiuo adresu: A.L.B. Švietimo Ta-

ryba — A. Kareiva, 7030 S. Rockwell St., Chicago Ill. 60629. Knygoje aprašyti net 106 žaidimai.

trys mėnesiai. Metinė prenumerata JAV, Kanadoje ir Australijoje 4 dol., Anglijoje 1,5 svaro, Vokietijoje 8 DM. Žurnalą leidžia Lietuvių evangelikų liuteronų bažnyčios vyriausioji taryba.
Be kita ko, naujame žurnalo numeryje rašoma apie kaimiečių švietimą Mažosios Lietuvos, minima Liudviko Martyno Rėzos 200 metų gimimo sukaktis, duodama plati lietuvių evangelikų liuteronų veiklos kronika ir religinės temos straipsnių.

● VIDA AUGULYTĖ IR JUOZAS PLAČAS, ŠIMTAS ŽAIDIMŲ DILEMŲ IR MAŽIEMS. Išleido Lietuvių Bendruomenės Švietimo Taryba Chicagoje 1976 metais. Leidimą parėmė Lietuvių fondas. Leidinys didelio formato, 124 psl., kaina 2 dol., gamamas šiuo adresu: A.L.B. Švietimo Ta-

THE BALTIC NATIONS
Prof. dr. BEONIO KASLO naujas anglų kalboje veikalas, kurį sudaro trys dalys. Pirmoji pateikia Baltijos Valstybių istoriją bei politinę struktūrą, antroji — saugumo siekius sritinėje integracijoje, trečioji — II D. karų įtakos analizę tautinių ir tarptautinių požiūriu. Veikalas gražiai išleistas ir tinka bet kokiai progai amerikiečiams įteikti kaip dovana. Kaina \$12.00, 320 pusl. Užsakyti paštu.
DRAUGAS, 4545 West 63rd Street Chicago, Ill. 60629
Illinois gyventojai prideda 60c mokesčių ir persiuntimo išlaidas.

MARQUETTE PHOTO SUPPLY
REIKMENYS FOTOGRAFAMS IR MEGEJAMS
Daug sutaupysite pirkdami šla įvairių firmų foto aparatus bei jų reikmenis. Pasinaudokite patogiu planu atidedant pasirinktus reikmenis ypatingai progai. Pilnai užbaigtų foto nuotraukų aptarnavimas. Atidaryta pirmą ir ketvirtą vakarais iki 9 val.
3314 West 63rd Street
Tel. Prospect 6-8998
Chicago, Illinois. 60629

LIETUVIS DAŽYTOJAS
4612 S. Paulina St. (Town of Lake)
Dazo namus iš lauko ir iš vidaus. Darbas garantuotas. Nuo 5 iki 8 val. vak. skambinti YA 7-9107
STASYS ŠAKINIS
WAGNER and SONS
TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS
Nuomoja. Parauoda, Taiso
Virš 50 metų patikimas jums aptarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 5814111
REMKITE "DRAUGĄ".

Lietuviai kviečiami į **ADMAVE'S CHICAGO CAMP**
Perrault Falls, Ontario, Canada
prie LAC SUEL ežero
LIETUVIAI SAVININKAI
PUIKI ZVEJYBA — PUIKI GAMTA
Išnuomojami namukai — "cabins" 4 — 5 asmenims. Visi moderniški patogumai: elektra virinami pečius šildytuvai, tualetas "shower". Pageidaujant valgis gaminamas išnuomojami laivėliai.
Dėl daugiau informacijos kreiptis į **Bernice Ukso**
2439 W. 46th Street, Chicago, Ill. 60632
Tel. — LA 3-0690

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING PLACE
VALANDOS: PIRMAD. IR KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v. ANTRAD. IR PENKTAD. — 9 v. r. iki 5 v. vak. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta
7 3/4% Mokama už 6 m. Minimum \$1,000
6 1/2% Mokama už 1 m. Minimum \$1,000
5 1/4% mokamas už investavimo sąskaitas.
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami kas 3 mėnesiai

LIETUVIS DAŽYTOJAS
4612 S. Paulina St. (Town of Lake)
Dazo namus iš lauko ir iš vidaus. Darbas garantuotas. Nuo 5 iki 8 val. vak. skambinti YA 7-9107
STASYS ŠAKINIS
WAGNER and SONS
TYPEWRITERS, ADDING MACHINES AND CHECKWRITERS
Nuomoja. Parauoda, Taiso
Virš 50 metų patikimas jums aptarnavimas
5610 S. Pulaski Rd., Chicago
Phone — 5814111
REMKITE "DRAUGĄ".

Lietuviai kviečiami į **ADMAVE'S CHICAGO CAMP**
Perrault Falls, Ontario, Canada
prie LAC SUEL ežero
LIETUVIAI SAVININKAI
PUIKI ZVEJYBA — PUIKI GAMTA
Išnuomojami namukai — "cabins" 4 — 5 asmenims. Visi moderniški patogumai: elektra virinami pečius šildytuvai, tualetas "shower". Pageidaujant valgis gaminamas išnuomojami laivėliai.
Dėl daugiau informacijos kreiptis į **Bernice Ukso**
2439 W. 46th Street, Chicago, Ill. 60632
Tel. — LA 3-0690

CRANE SAVINGS AND LOAN ASSOCIATION
B. R. PIETKIEWICZ, Prez.
2555 West 47th Street Tel. LA 3-1083
PLENTY OF FREE PARKING PLACE
VALANDOS: PIRMAD. IR KETVIRTAD. — 9 v. r. iki 8 v. v. ANTRAD. IR PENKTAD. — 9 v. r. iki 5 v. vak. ŠEŠTAD. 9 v. r. iki 12 v. d. — Trečiad. uždaryta
7 3/4% Mokama už 6 m. Minimum \$1,000
6 1/2% Mokama už 1 m. Minimum \$1,000
5 1/4% mokamas už investavimo sąskaitas.
PINIGAI ĮNEŠTI IKI 15 D. PELNO NUOSIMCIUS NUO 1 D.
Dividendai mokami kas 3 mėnesiai

1976 M. EKSURSIJOS Į LIETUVĄ
DAR YRA VIETŲ SEKANČIOSE EKSURSIOSE:
RUGPJŪČIO 23 IKI RUGSEJO 7 D. (2 savaitės) Maskva, Vilnius, Ryga \$1051.00
SPALIO 18 IKI SPALIO 28 D. (1 savaitė) Maskva, Vilnius \$790.00
LAPKRIČIO 1 IKI LAPKRIČIO 9 D. (1 savaitė) Maskva, Vilnius \$677.00
GRUODŽIO 7 IKI GRUODŽIO 15 D. (1 savaitė) Maskva, Vilnius \$677.00
GRUODŽIO 20 IKI SAUSIO 4 D. (2 savaitės) Maskva, Vilnius, Ryga \$876.00
KAINOS PADUOTOS NUO NEW YORKO ARBA BOSTONO — NUO CHICAGOS REIKIA DAR PRIDĖTI \$119.00
VISAS GRUPES LYDĖS PATYRĖ VADOVAI. VISOS GRUPĖS BUS 1 DIENĄ VEŽAMOS Į KAUNĄ, TAIP PAT IR Į TRAKUS 1/2 DIENOS.
1976 METŲ EKSURSIJOS Į LIETUVĄ PRASIDĖS GEGUŽĖS MĖNESI. PRASOME REGISTRUOTIS IS ANKSTO.
EKSURSIJOS Į KITUS KRAŠTUS
LAPKRIČIO 20 D. (7 dienos) BAHAMAS/NASSAU \$332.00
GRUODŽIO 4 D. (7 dienos) MEKSIKA \$300.00
LAPKRIČIO 13 D. (7 dienos) HAWAJUS \$433.00
VASARIO MĖNESI (7 dienos) HAWAJUS)
BALANDŽIO MĖNESI (7 dienos) HAWAJUS)
BALANDŽIO MĖNESI (14 dienų) I SPANIJĄ)
Kainos bus paskelbtos vėliau.
VISOSE EKSURSIOSE VIETŲ SKAIČIUS RIBOTAS.
SKUBĖKITE REGISTRUOTIS!
AMERICAN TRAVEL SERVICE BUREAU
9727 South Western Avenue
Chicago, Illinois 60643 Tel. (312) 238-9787
Air fares subject to changes and/or government approval.
Taip pat darome išskirtimus giminių pasisvečdavimui Amerikoje.

REDAGUOJA ST. SEMENIENĖ, 6507 S. TROY ST., CHICAGO, ILL., 60629. TELEF. 925-5988

KAZIMIERIČIŲ PIRMŪNĖ — LIETUVYBĖS ŠVYTURĮ PRISIMENANT

VIKTORIJA KLEIVIENĖ

Motina Marija Immaculata — Judita Dvaranauskaitė mirė praėjusiais metais gegužės 20 d., artėdama prie šimtmečio slenkščio (gimusi 1880 vasario 24 d.) ir palikdama didelę spragą lietuvių lauke.

Mokslus ji buvo baigusi Šveicarijos Fribourge. Į JAV-es atvyko 1907 m. ir įstojo į Sv. Kryžiaus vienuolyną. Gavusi vienuolės išdus, svajavo apie lietuvišką vienuolyną. Susiradusi savo pusseserę Mariją Conceptą (pavardės nebeprisimenu) ir Mariją Kaupaitę, sutarė įsteigti Sv. Kazimiero lietuvių vienuolyną Marquette Parke 1910 m. O tada čia buvo didžiausia bala ir privažiuoti tegalima buvo tik su arkliais. Dabar gi — tikra lietuviška širdis...

Jos svajonės išsipildė. Ji buvo tikra Suvalkijos laukų dukra, kupina meilės savo gimtajam kraštui, pilna meilės artimui, meilės savo tautos kalbai. Ta meile buvo persunktas jos kraujas, ji tuo siejo, tai puoselėjo ir tik tuo gyveno. Jos meilė tėvynei viršijo visą kitą.

Lietuvė pedagogė

Ji buvo vienuolyno viršininkė, puiki auklėtoja, gabi mokytoja, kieta vienuolijos įstatų vykdytoja, nuolankiai pasižventusi jai duotam ir paprasčiausiam darbui.

Daug teko šias eilutes rašanti su ja keliauti, kalbėtis vaikystėje, jaunystėje ir jau subrendusiai — ji visada surasdavo gyvenimiškų patarimų.

Esant vienoje klasėje (7-toje) su jos brolio vienintele dukra, toji buvo džiuvos pakirsta pačioje žydinčioje jaunystėje. Važiavau su ja atsiveikinti visos klasės vardu ir verčiau visą kelią. O ji sako: "O ko gi tu čia verki? Ir visi kiti namiškiai. Juk ji yra laiminga ir meldžiais už mus."

Visi žemiški dalykai jai buvo lengvai pasiekiami, nes Dievo malonė ją lydėjo. Ji nepamiršo savo pareigos — skleisti Dievo meilę. Pačiam skurdžiausiam vaikučiui ar aukščiausiam pareigūnui ji buvo vienodai maloni — visi jai buvo lygūs.

Tai buvo tikra asmenybė, pilna erudicijos. Su ja kalbant, negalėjai netiesos žodžio išgirsti, atrodė, lyg ji kiauariai tave permato. Lietuvoje iš atėjusių į vienuolyną kaimo mergaičių padarydavo stebuklus: Dievą mylinčias, artimui atsidavusias, pareiginas ir suprantančias gyvenimo esmę.

Pažaislio pažiba

Ji su kun. V. Dargiu (mano dėde) Pažaislyje bažnyčia, ūki ir visą aplinką taip sutvarkė, kad gėrėjosi ne tik Lietuvos gyventojai, bet ir užsienio svečiai grožėjosi tuo žaviu lietuvišku kampu.

Cia, JAV-ėse, Chicagoje ir kituose miestuose, kur jai teko mo-

kytojauti, stengėsi ne tik Dievo žodį įdiegti į mažųjų sielas, bet, svarbiausia, išmokyti lietuviškai taisyklingai kalbėti ir savo kalbą pamilti. Ji net kitataučių vaikus sugebėjo pamokyti lietuvišką dainų, vaidinimuose vaidinti. O šie tuo labai didžiudavosi, kad moka kitą kalbą.

I amžiaus pabaigą ji dažnai pasiguosdavo sakydama: "Pasakyk tu man, Viktute, kodėl Dievas duoda man taip ilgai gyventi (mirė 95 m.), ar kad galėčiau tiek daug iškentėti dėl viso to, ką per visą savo ilgą gyvenimą puoselėjau. Girdžiu, kad lietuviškos bažnyčios pereina į kitataučių rankas, lietuviškos mokyklos užsidaro, vienuolynė anglišką kalbą tegirdžiu... Ir visa tai turiu iškentėti! Kodėl?"

Sielojasi dėl lietuviybės

"Mūsų laikais tiek maža buvo

mokyty žmonių, o tokius didelius darbus išvarė — vienuolynus, mokyklas, bažnyčias statė ir jas išlaikė. Buvo tikras pasižventimas — seselių ir paprastų bemokslų žmogelių, o dabar to nėra — aukso dievaitis užvaldė visus."

"Jūsų, dauguma, atvažiuote mokyti. Lietuviškos mokyklos, bažnyčios turėtų daugėti. O kur jos."

Motinėle buvo mano giminaitė ir daug ji mane išmokė. — Dievo ir artimo meilės. Didžiųjų Ja, prisimindama savo maldose.

Kur lietuviškas žodelis?

Baisiai buvo liūdna, kai gavau paveikslėlį su mirties data ir malda... anglišką kalbą. Anei žodelio lietuviškai! Pasigėdau to brangaus lietuviško žodelio, kurį ji skleidė su didele meile, dėl kurio tiek daug ji kentėjo. Ar neplyštų jos širdis? Koks ironiškas užmokestis už jos didžiulį darbą savo šaliai ir savo tautiškams. Tikiu pas Aukščiausią ji buvo teisingai įvertinta už savo pasižventusį, lietuvišką, pilną meilės kelią.

RUDENS PARODAI BESIRUOŠIANT

Elena Blandytė čikagiečiams yra gerai pažįstama ir kaip dainininkė, ir kaip aktorė. Paskutiniųjų poros metų bėgyje ją matėme Chicagoje puikiai paruoštame dainos ir žodžio recitalyje, o koncertuodama lietuviams Maimo, Floridos, N. Yorko, Michigano valstijose, džiugino ir žavėjo klausytojus liaudies dainų ir lengvesnio žanro — estradinių kompozicijų atlikimu. Praeityje Lietuvių scenos darbuotojų sąjungos vaidinimuose dažnokai ją matėme. Ar vaidindama, ar dainuo-

dama, ji sukuria savitą veidą. Jai nereikia ko nors imituoti, ar pretenduoti būti kita, jos vidinė būseną bei nuojautą diktuoja originali sceninė išraiška.

Būdama nuoširdi N. Pr. seselė bičiulė, ji dalyvaus rugsėjo 19 d. Putnamo seselių rėmėjų ruošiamoje madų parodoje Jaunimo centre, Chicagoje pasirodysdama ne kaip dainininkė ar aktorė, bet kaip lietuviškas, kurios rankose siūlas virsta pavydėtina suknelė ar apsiaustu. Šituo talentu ji dalinasi su čikagietėmis jau nuo

Elena Blandytė modeliuoja.

NAUJOJI DAILININKĖ KASIULIENĖ

Rugpjūčio 27 d. (vakar) Čiurionio galerijoje Chicagoje atidaryta trečioji Vytauto Kasiulio paroda. Toji paroda gal jau ir nebūtų didelė naujiena, tačiau šį kartą parodoj 5-ą Vytauto darbų matome ir jo žmonos Bronės Kasiulienės darbus. Ji mums yra niekad nematyta, ir jos darbai mums dar visiškai nepažįstami. Bronė mokėsi Paryžiaus Dailės institute ir, aišku, pas patį Vytautą Kasiulį. Bronėi meno pasaulis nėra naujas, tą matome ir jos rankų darbuose — ypač suvinėtos staltiesės ir t.t. Tikėjime, kad dar gal kartą Bronė parodys mums ir savo rankų darbus. Šį kartą Chicagoje matome tik jos paveikslus, kurie Paryžiuje yra aukštai įvertinti. Jos paveikslus taip pat galima matyti Paryžiuje (Galerie Royale, 11 Rue Royale) meno galerijoje.

Malonu pasveikinti dar vieną naują dailininkę moterį. Džiugu, kad moterys nesustoja vietoje ir vis žengia pirmyn, ieškodamos savitų kelių.

Šią parodą rengia L.S.T. Korp! Neo Lituania Chicagoje, kuriai vadovauja taip pat moteris, pasiekusi chemijos doktorės laipsnio — Živilė Modestienė. Visi

pat pirmųjų šios organizacijos ruošiamų parodų. O jų — penkiolika! Elenos meztos popietinės, vakarinės suknetės patraukdavo žiūrovų akį, o apsiaustais gėrintis ne viena, manau, nesuklysiu pasakius, pagalvodavo, o kad aš tokį turėčiau! Šiais metais pamatysime jos išradingumą dar labiau išsiskleidusį. Jos megti rūbai užims pagrindinę vietą parodos antroje dalyje. Ir šioje srityje ji savo individualumo, dažnai ir originalumo ieškos, o tai jau kūrybos bruožai, kurie niekuomet žiūrovo nepalieka abejingo.

Dr. Živilė Modestienė.

Trys seselės švenčia sidabrinės. Sesuo Margarita Barckaitė, Putnamo seselių vyresnioji (kairėje), sesuo Klemenčina ir sesuo Paulė iškilmingai paminėjo savo įžadų 25 m. sidabrinį jubiliejų, Putname. Pietų metu seselės prie sukakutinio torto. Toliau sėdi L. Bublionė ir kun. Cukuras. Nuotr. Edman Co.

Bronė Kasiulienė su sūnumi Vytautu prie ankstesnio Vytauto Kasiulio piešto žmonos ir sūnaus portreto.

Chicago lietuviai žino Algį Modestą — Neo-Lith. orkestro vadovą, tačiau apie kuklį Živilę mažai girdime. Tuo tarpu Živilė vadovauja Korp-Neo Lituania. Ji energingai ruošia parodas, mišėjimus, dirba su jaunimu, akomponuoja Pirmyn chorui, be savo tiesioginių pareigų kaip chemikė ir žmona, o šios paro-

dos ji yra vyriausioji rengėja ir koordinatore.

Paroda yra labai įdomi, ir Chicago visuomenė kviečiama ją aplankyti. Paroda bus atidaryta iki rugsėjo 6 d. Kasdien nuo 7-9 v.v. savaitės dienomis, šeštadieniais ir sekmadieniais nuo 11 v. ryto iki 9 v. v.

Birutė K.

— Danutė Lipčiūtė - Augienė parašė ir išleido vaikams knygą "Močiutės dovanėlė". Knyga kietais viršais (72 pusl.), dail. Jadvygos Paukštienės žaviai ir mažiesiems suprantamai iliustruota. Autorė prasmingai parinko savo (ir kitų) vaikais turimo — Jono Jablonskio: "Maža garbė švėtimomis kalbomis kalbėti, didi gėda savosios gerai nemokėti". Ant tamsiai raudonos vardinės spalvos viršelio paukštis, raidės lesinėjamas, vaikučius vedą į kitą lietuvišką palikimą — Jurgio Sauerveino: "Lietuviais esame mes gimę, lietuviais turime ir būt. Tą garbę gavome užgime, jai ir neturim leist pražūt". Nesudėtingi, vaiko proteliui apreišiami ir suvirškinami, o dar stambiais pilno puslapio piešiniais iliustruoti ketureiliai posmeliai apie kiekvieną raidę įstirigs į atmintį, kaip šį Z raidė:

"Zvirbliai daržą išakėjo, Žirnių saują pasisėjo. Žiogas smuikeliu jiems grojo, Zvirbliai šoko klumpakoji".

Pirmojo puslapio mozaika mažajam lietuviukui kalba apie laisvės paminklą, atidengia Gedimino pilį, zovada lekia vytis — visa močiutės pamilta ir vaikaičiai perduota.

Kur dabar Stalino dukra?

Svetlana Alilujeva Peters, Stalino dukra, sukėlė susidomėjimą amerikiečių spaudoje, esą, ji gyvenanti Santa Anoje, Calif., pasivadavusi svetima pavarde. Tačiau iš tikrųjų ji su savo dukra Olga, 5 m., gyvena Oceanside, Cal. Svetlana, pabėgusi iš Sovietijos 1967, apsigyveno Princeton, N. J. Vėliau ji išteikėjo už arch. William W. Peters, gyveno su juo Taliesin West, Frank Lloyd Wright suprojektuotoj komunoje, netoli Phoenix, Ariz. Veddybos truko 3 m., tada ji sugrižo į Princeton. Prieš 9 mėn. Svetlana su Olga persikėlė į Oceanside.

Be cukraus saldžiau

Ar vaikai varo tėvus iš proto per vasaros atostogas. Ar jūs, motinos, vos galite sulaukti savo mažiesiems brangučiams mokyklos pradžios? Gali būti, kad jūsų vaikai kenčia nuo cukraus pertekliaus.

Dr. Lendon H. Smith parašė tikrai protingai pagrįstą knygą "Improving Your Child's Behavior Chemistry" (Prentice-Hall, 7,95 dol.). Joje jis sako: "Išmeskite visą cukrų. Tai dirbtinis maistas, kurio niekad nereikėjo pagaminti. Nevartokite nei maisto, nei gėrimo, kuris turi dirbtiną saldinimą, dažomąją medžiagą ar kitus priedus. Daugelis asmenų nepereša tų chemikalų ir darosi nervingi ar net suserga nuo jų".

Daugiau ir dažniau mes sužinome, kaip visokie chemikalai veikia į vaikų (ir suaugusių) asmenybę. Daugelis maitinimo eksperimentų vis dažniau perspėja, kad cukraus perdidelis vartojimas yra toks pat blogas įprotis, kaip ir pasinešimas į alkoholi. Visiška abstinencija yra vienintelis išgydymas. Dr. Smith pataria duoti vaikams sūrio ir riešutų, vietoje saldinių ar kitų saldumynų.

Jis siūlo aukštą proteinų dietą ir daugiau vitaminų. "Fistaškių" — žemės riešutų sviestą (peanut butter) aukštai jis iškėlė savo proteino maisto sąrašė. Bet išmeskite uogienę, mamytė. Tą knygą vertėtų visiems tėvams paskaityti.

Pusryčių pelai

Sausi javai (čia vadinami "cereals") yra tikras įžeidimas abiams — gomurui ir virškinimui. Galvijai žiemą yra šeriami sausu pašaru, kuris turi daug daugiaus maistingumo, negu šie chemiškai nuspalvinti oro burbuliukai, kurie vadinami "cereals". Amerikiečiai spaudoje šaukia, kad čia daugiau susirūpinta gyvuliais, negu vaikais, kurie nuolatiniame kasdieniniame televizijos reklamom suviloti, pasirenka šį ar kitą sausą "cereal" ir kurių tėvai yra tikrai kvaili pirkti jiems tuos pelus.

Kodėl motinos neišverda javų pusryčiams? Ne, jų dėžutėse nėra dirbnių, avizinių ar manų košės senoviškas, sveikas maistingumas komercinių žaislų, tikrai geras, kaulams ir dantims. Avizinė košė su sviestu ir pienu ne tik labai sveika, bet ir skanu. Sakoma, kad Didž. Britanijoje, o ir šiame krašte, mažiau žmonių serga vėžiu negu Europoje, kur toji košė nėra plačiai vartojama. Mūsų močiutės ir motulės žinojo, kas sveika, nes kaime avizinė košė Lietuvoje kasdien buvo paduodama garuojanti į stalą pusryčiams.

Sūrio patiekimas

Daugelis sūrių, kad turėtų gera skonį ir pilną maistingumą, patiekiami į stalą ne šaldyti (iš šaldytuvo), bet kambario temperatūroje palaikyti.

Sovietai atsisako kosmonautų

Sovietų Rusija daugiau nebelavins moterų astronautų ar "kosmonautų", kaip jie žinomi už "geležinės uždangos". Priežastis: per daug pavojingas ir daug reikalaujantis darbas.

Andrian Nikolajev, pats buvęs kosmonautas ir vyras Valentinos Tereškovos, vienintelės moters, skridusios apie žemę, paaiškino: "Kosmonautas turi būti lakūnas, vadovas, inžinierius ir mokslininkas". Anot jo, ateityje rusės dirbs tik erdvės stotyje, kaip specialistės. Dabar rusai sustabdė moterų lavinimą skridimui į erdvę. Tuo tarpu JAV-ėse moteriai yra puikiausios sąlygos ir viliojanti ateities būsimam skridimui į erdvę. Dr. Nancy Roman, astrofizikė, kuri darbuojasi su NASA (aeronaftų ir erdvės administracija) 18 m., yra moteris labiausiai minimą ateities planams.